

Zaaknummer : 00472461
Ons Kenmerk : ODH-2017-00042057
Datum : **25 APR. 2017**

Beschikking soortenbescherming Wet natuurbescherming

Onderwerp

Op 2 januari 2017 hebben wij een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) ontvangen. De aanvraag heeft betrekking op het project Amsterdamse Veerkade 35 te Den Haag. Het project betreft de restauratie van een buitenmuur. Ontheffing wordt gevraagd van het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, tweede en vierde lid van de Wnb, voor wat betreft het opzettelijk verstoren, alsmede het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

De ontheffing wordt gevraagd voor de periode van 1 februari 2017 tot en met 31 januari 2019.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te verlenen;
- II. de voorschriften 1. tot en met 9. te verbinden aan deze ontheffing;
- III. de aanvraag van 2 januari 2017 onderdeel te laten zijn van deze ontheffing.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

1. De ontheffinghouder dient:
 - de start van de werkzaamheden gedurende de uitvoering schriftelijk te melden aan de Afdeling Toezicht en Handhaving, Team Groen van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, emailadres meldingWnb@ozhz.nl onder vermelding van Flora en Fauna (FF)
 - uiterlijk één week na het beëindigen van de werkzaamheden de afdeling Toezicht en Handhaving, Team Groen van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid hiervan schriftelijk in kennis te stellen.
2. De ontheffinghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel of derden welke betrokken zijn bij de uitvoering van het project, op de hoogte zijn van de voorschriften in deze ontheffing. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld en op de locatie aanwezig te zijn. In het ecologisch werkprotocol dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:
 - a. De voorwaarden zoals opgenomen in deze ontheffing;
 - b. Aanduiding van de locatie van het plangebied;
 - c. De uit te voeren werkzaamheden;
 - d. De periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
 - e. De mitigerende en compenserende maatregelen;
 - f. De momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt;
3. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

Specifieke voorschriften

4. De ontheffinghouder dient, met in achtneming van voorschriften in deze ontheffing, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven op de pagina's 11 en 12 van het bij de aanvraag geleverde rapport 'Projectplan t.b.v. restauratie buitenmuur Amsterdamse Veerkade 35 te Den Haag' van 6 december 2016.
5. De alternatieve verblijfplaatsen dienen te worden gerealiseerd op een locatie die gelijk is aan of beter van kwaliteit is dan de oorspronkelijke situatie voor wat betreft hoogte, aanvliegroute en vrije vliegruimte en de locatie is vrij van kunstlicht, vrij van verstoring en buiten bereik van predatoren.
6. Voorafgaand aan de werkzaamheden dient de scheur in de zijmuur van de woning overmatig te worden belicht nadat is geconstateerd dat er geen vleermuizen aanwezig zijn in de zijmuur om te voorkomen dat de verblijfplaats in gebruik genomen wordt.
7. De werkzaamheden dienen overdag uitgevoerd te worden. Eventuele verlichting die wordt gebruikt om de werkzaamheden uit te voeren dient tussen een half uur voor zonsondergang en een half uur na zonsondergang uitgeschakeld te zijn om te voorkomen dat foeragerende vleermuizen worden verstoord door kunstlicht.
8. De gerealiseerde alternatieve verblijfplaatsen in de vorm van vleermuiskasten mogen niet worden verwijderd en dienen jaarlijks in de minst kwetsbare periode schoongemaakt en onderhouden te worden. Een deskundig ecooloog dient te bepalen welke periode hiervoor het meest geschikt is.

**omgevingsdienst
HAAGLANDEN**

9. De werkzaamheden dienen begeleid te worden door een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis¹.

¹ Onder een deskundige wordt verstaan:

- Hij/zij heeft een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie;
- Hij/zij heeft een afgeronde mbo-opleiding, met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten;
- Hij/zij is werkzaam voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus;
- Hij/zij is als ecooloog of adviseur/specialist ecologie werkzaam voor een (semi)overheidsinstantie zoals het Ministerie van Economische Zaken, het Ministerie van Defensie, Rijkswaterstaat, het Rijksvastgoedbedrijf, provincies, waterschappen, hoogheemraadschappen, gemeenten, omgevingsdiensten en drinkwaterbedrijven
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij de volgende Nederlandse organisaties: Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied;
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de monitoring en/of bescherming van desbetreffende beschermde soorten.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 2 januari 2017 hebben wij een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) ontvangen. De aanvraag heeft betrekking op het project Amsterdamse Veerkade 35 te Den Haag. Het project betreft de restauratie van een buitenmuur. Ontheffing wordt gevraagd van het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- Artikel 3.5, tweede en vierde lid van de Wnb, voor wat betreft het opzettelijk verstoren, alsmede het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

De ontheffing wordt gevraagd voor de periode van 1 februari 2017 tot en met 31 januari 2019.

Bij de aanvraag is het volgende document gevoegd:

- Projectplan t.b.v. restauratie buitenmuur Amsterdamse Veerkade 35 te Den Haag van 6 december 2016.

Op 3 maart 2017 hebben wij de volgende aanvullende gegevens ontvangen:

- Reactie verzoek aanvullende informatie Amsterdamse Veerkade 35 en 35A te Den Haag d.d. 3 maart 2017;
- Vleermuisonderzoek Amsterdamse Veerkade 35 te Den Haag d.d. 28 oktober 2016.

Procedure

De procedure van artikel 5.1, eerste lid, Wnb is toegepast op deze beschikking.

Doordat de aangeleverde gegevens onvolledig waren, is de procedure op 3 februari 2017 opgeschort en is verzocht om aanvullende gegevens.

De procedure is op 3 maart 2017 hervat.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag om ontheffing voor de gewone dwergvleermuis is getoetst aan de artikelen 3.5 en 3.8 van de Wnb, de Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland (verder: de verordening) en de Beleidsregel uitvoering natuurwetgeving Zuid-Holland (verder: de beleidsregel).

De gewone dwergvleermuis is een van nature in Nederland in het wild levende soort genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

Op grond van artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb is het verboden in het wild levende dieren van soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijke verspreidingsgebied:

- opzettelijk te verstoren;
- de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen.

Op grond van artikel 3.8, vijfde lid, van Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- a. er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- b. de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, aan de orde is en;
- c. de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort.

Beoordeling

Aangevraagde activiteit

De aangevraagde activiteit heeft betrekking op het project Amsterdamse Veerkade 35 te Den Haag. In een zijmuur van het pand is een scheur aanwezig. De initiatiefnemer is voornemens renovatiewerkzaamheden te verrichten aan de scheur. Teneinde de scheur te kunnen restaureren zal een steiger worden geplaatst, waarna de scheur in de buitenmuur vanaf de buitenzijde zal worden aangesmeerd en afgewerkt met pantsergaas. Daarna wordt de gevel opnieuw gestuct. De werkzaamheden worden zo snel mogelijk na verlening van de ontheffing Wnb uitgevoerd om inwateren via de scheur te voorkomen. De ontheffing wordt aangevraagd tot en met 31 januari 2019.

Effectbeoordeling, inclusief maatregelen

Effecten

De gewone dwergvleermuis is in het plangebied aangetroffen. In het voorjaar is tweemaal een gewone dwergvleermuis invliegend in de scheur in de zijmuur van het pand waargenomen. De gewone dwergvleermuis komt na zonsondergang foerageren in de tuin van de woning, waarbij deze verschillende keren invliegt in de scheur om daarna weer te gaan foerageren. Hierna vliegt de vleermuis verder. Hieruit wordt geconcludeerd dat de scheur in het pand een functie heeft als zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Overdag verblijft de gewone dwergvleermuis in een verblijfplaats buiten het plangebied. De zijmuur is enkel steens en door het ontbreken van een spouwmuur is de functie van kraam- of winterverblijfplaats uitgesloten. Tijdens de paarperiode zijn geen waarnemingen gedaan die duiden op de aanwezigheid van een paarverblijfplaats. Er worden geen werkzaamheden verricht aan het groen, waardoor een negatief effect op foerageermogelijkheden is uitgesloten. Door de renovatiewerkzaamheden kan een rustplaats van de gewone dwergvleermuis worden beschadigd en vernield. Daarnaast kunnen exemplaren van de gewone dwergvleermuis opzettelijk worden verstoord.

Maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de gewone dwergvleermuis tot een minimum te beperken worden maatregelen zoals beschreven in hoofdstuk 6 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Projectplan t.b.v. restauratie buitenmuur Amsterdamse Veerkade 35 te Den Haag" van 6 december 2016 voorgesteld. De in dit plan voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. In aanvulling op deze maatregelen overwegen wij het volgende.

Door het afdichten van de scheur in de woning gaat een zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis verloren. Dit betekent dat de huidige verblijfplaats wordt beschadigd en vernield. Voorafgaand aan de werkzaamheden worden vier platte houtbetonnen vleermuiskasten opgehangen in de directe omgeving van de huidige verblijfplaats. Platte vleermuiskasten zijn geschikt als tijdelijke vervanging van zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. De kasten worden op diverse windrichtingen geplaatst om een variatie aan microklimaat aan te bieden. Hierbij wordt rekening gehouden met een gewenningstijd van drie maanden in de actieve periode van de gewone dwergvleermuis. Platte vleermuiskasten zijn bewezen effectief ter vervanging van zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Hiermee is het aannemelijk dat de tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen worden gevonden en in gebruik genomen door de soort. Permanente alternatieve verblijfplaatsen moeten volgens de soortenstandaard (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, versie 2.0, december 2014) inpandig worden gerealiseerd of als combinatie van inwendig en uitwendig. Het is bouwtechnisch niet mogelijk nieuwe inpandige verblijfplaatsen te realiseren. Gezien de functie van de huidige verblijfplaats als tijdelijke rustplaats gedurende het foerageren en het klimaat in deze verblijfplaats, is in dit geval een houtbetonnen vleermuiskast ook geschikt als permanent alternatief. De kasten mogen derhalve niet worden verwijderd en dienen in de minst kwetsbare periode te worden schoongemaakt. Dit is in de ontheffing opgenomen onder voorschrift 8. Hiermee blijft de functionaliteit van de verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis behouden.

Voorafgaand aan de renovatiewerkzaamheden wordt de scheur in de zijmuur ongeschikt gemaakt als verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Het ongeschikt maken wordt gedaan door de scheur af te dichten met exclusion flaps. Het ongeschikt maken van een groot oppervlak door middel van exclusion flaps geeft mogelijk onvoldoende zekerheid dat er geen vleermuis aanwezig ten tijde van de start van de uitvoering van de werkzaamheden. Om deze reden dient de scheur overmatig belicht te worden om te voorkomen dat de vleermuis terugkeert nadat deze is uitgevlogen. Dit is opgenomen in de ontheffing onder voorschrift 6. Doordat de vleermuis gedwongen wordt de verblijfplaats te verlaten, wordt met het ongeschikt maken de gewone dwergvleermuis opzettelijk verstoord.

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat de maatregelen, met in achtneming van de voorschriften, voldoende zijn om negatieve effecten tot een minimum te beperken.

Belangenonderbouwing

Ontheffing is aangevraagd op grond van de belangen 'volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' en 'ruimtelijk inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied'.

Voor soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Habitatrichtlijn. Het aangedragen belang 'ruimtelijke inrichting of ontwikkeling' is niet genoemd in de Habitatrichtlijn. De aanvraag is dan ook alleen beoordeeld op het belang 'volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang'.

Uitvoering van de werkzaamheden is urgent in verband met lekkage klachten in de woning. Als de scheur niet wordt hersteld, zal het binnenklimaat van de woning op den duur schadelijk zijn voor de gezondheid van de bewoners van het pand. Dit wordt veroorzaakt door vocht dat in de muur dringt en uiteindelijk tot schimmelvorming zal leiden. Tevens is niet uit te sluiten dat de woning door de groter wordende scheur instabiel zal raken, wat tot instorting van het huis zal leiden. Door de werkzaamheden gaat één verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis verloren. Deze verblijfplaats is uitsluitend in gebruik als rustplaats gedurende het foerageren. Het belang van deze verblijfplaats voor de lokale populatie van de gewone dwergvleermuis is dan ook minimaal. Het belang van het herstellen van de scheur van de woning weegt daarmee dan ook zwaarder dan het belang van het behouden van de verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis.

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat het belang 'volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang' voldoende onderbouwd is om de negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Geen andere bevredigende oplossing

Het project is locatiegebonden vanwege de renovatie van bestaande bebouwing. Door de scheur niet te herstellen zal op termijn schimmelvorming kunnen ontstaan in de woning. Omdat het een enkel steens muur betreft is er geen andere mogelijkheid om de scheur te herstellen zonder dat de verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis verloren gaat. De werkzaamheden worden uitgevoerd in de actieve periode van de gewone dwergvleermuis, wanneer de soort goed in staat is een alternatief te zoeken.

Door de gekozen wijze, periode van uitvoering en begeleiding door een deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis wordt schade aan de soort zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is voldoende aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Instandhouding soort

Voor soorten geldt dat als gevolg van de gevraagde activiteit geen afbreuk mag worden gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Door de uitvoering van de werkzaamheden gaat één verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis verloren. De soort maakt gebruik van een netwerk aan verblijfplaatsen. Voor het verlies van de huidige verblijfplaats worden alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd in de directe omgeving van het plangebied. In dit geval bieden de aangeboden vleermuiskasten een geschikt alternatief in zowel de tijdelijke als de permanente situatie. Aangezien het plangebied zich in het centrum van Den Haag bevindt, is het met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid te stellen dat in de directe omgeving van het plangebied voldoende geschikte alternatieve verblijfplaatsen, zoals pannendaken, betimmeringen, e.d., voor de gewone dwergvleermuis voorhanden zijn. Omdat de functionaliteit van de verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis behouden blijft, is een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis uitgesloten.

Wij zijn van mening dat gelet op de uitgevoerde of voorgestelde maatregelen en de voorwaarden die aan deze ontheffing zijn verbonden, geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Ecologisch werkprotocol

De werkzaamheden en de wijze waarop deze worden uitgevoerd dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Tijdens de werkzaamheden dient dit protocol op de locatie aanwezig te zijn. We hebben dit in de ontheffing opgenomen onder voorschrift 2. De werkzaamheden dienen begeleid te worden door een ecologisch deskundige.

Overige soorten

De aanwezigheid van de gierzwaluw en de huismus in het plangebied is niet onderzocht. De afwezigheid van deze soorten is op basis van ontbreken van geschikt habitat vooralsnog onvoldoende aannemelijk gemaakt. Wij wijzen er, wellicht ten overvloede, op dat wanneer bij uitvoering van de werkzaamheden verbodsbepalingen ten aanzien van deze soorten dreigen te worden overtreden, de werkzaamheden stilgelegd moeten worden en alsnog ontheffing voor deze soorten aangevraagd moet worden.

Zorgplicht

Voor alle soorten – beschermd én onbeschermd - geldt de zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wnb. Op grond hiervan dient zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.

Vogels

Gedurende de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Wnb. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Samenhangende besluiten

Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen, ontheffingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren. Hiervoor is de gemeente Den Haag bevoegd gezag.